

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Dragers gezocht

En er kwamen sommigen tot Hem, brengende een geraakte, die van vier gedragen werd.

Markus 2:3

Dat was een bijzondere gebeurtenis. Die verlamde man, die door vier vrienden gedragen werd. Hij werd door een opening in het dak neergelaten, en zo voor de voeten van de Zaligmaker neergelegd.

De Heere Jezus was in Kapernaüm, een levendig havenstadje aan de noordwestelijke oever van het Meer van Galilea. De Zaligmaker is daar dikwijls geweest. Hij heeft daar het Woord Gods gebracht. En Hij heeft er ook wonderen en tekenen gedaan. Hij heeft er zieken genezen en duivelen uitgeworpen.

Het Woord staat op de eerste plaats. De tekenen en wonderen komen daarbij. Die staan in verband met het Woord.

Het is een groot voorrecht, het Woord van God te ontvangen. Het is ook een grote verantwoordelijkheid. Is het voor u tot bekering? Is het tot zegen? Brengt het u naar de Heere Jezus Christus? Anders zal het eeuwig tegen u getuigen. Leef niet zorgeloos, onbekeerd voort!

De Zaligmaker was in een huis in Kapernaüm. Hij brengt daar het Woord van God. En Hij geneest zieken. Dat wordt rondverteld. En er kwamen sommigen tot Hem, brengende een geraakte, die van vier gedragen werd. Een geraakte is een verlamde. Er wordt heel wat geleden in deze wereld. De ziekenhuizen liggen allemaal vol. En de inrichtingen. Er is veel verdriet. En wij kunnen er gemakkelijk aan voorbij leven, zolang het geen familielid of vriend is. Wij kunnen koud en onbewogen zijn.

Al dat lijden komt door de zonde. Het is een gevolg van de val.

Die geraakte, verlamde man lag op een soort matras. Lopen kon hij niet.

Nu had die man vier vrienden. Gelukkig. De Heere gaf dat. Als er mensen zijn, die met u bewogen zijn, dan is dat van de Heere.

In het Evangelie hoort u ook van iemand die 38 jaar ziek was. Die had helemaal geen vrienden. Die moest zeggen: "Ik

heb geen mens." Hoeveel mensen moeten dat, in onze tijd, niet zeggen: "Ik heb geen mens"? Er is veel eenzaamheid en een koud langs elkaar heen leven.

De vier vrienden konden die lamme man niet beter maken. Ze konden ook zijn zonden niet vergeven. Maar als zij horen van de Zaligmaker, dan dragen ze hun verlamde vriend. Op die matras (als een brancard). Dat was het beste, wat zij doen konden – hun verlamde vriend neerleggen voor de voeten van de Zaligmaker. Ze hadden gehoord van de Zaligmaker. Ze voelden: alleen Hij kan helpen, redden, verlossen, zaligmaken. Zieken moeten voor de Heere neergelegd worden. Ook bedroefden, ook mensen die het spoor bijster zijn. Ongelukkigen moeten gedragen worden naar de Zaligmaker. Alleen Hij kan zonden vergeven... alleen Hij kan uitkomst geven in zwakheid, moeite, eenzaamheid. Er zijn dragers nodig. Bent u een drager? *Dragers gezocht*, die (mee)dragen in meeleven, zorgen, bidden. Biddend dragen in het geloof.

Die dragers namen, door het geloof, de toevlucht tot de Zaligmaker. Hun geloof wordt op de proef gesteld. Maar ze komen... Zelfs door het dak heen. Ze zijn niet beschaamd uitgekomen.

De Zaligmaker ziet hun geloof. Hij had Zelf dat geloof gewerkt in hun hart, door de Heilige Geest. Hij ziet ook het geloof van de verlamde man, die zelf niets kan. Die gebukt gaat onder zijn zonde. Die het alleen van de Heere Jezus verwacht.

De Zaligmaker ontvangt die verlamde. Hij spreekt hem bemoedigend toe: "Zoon! Wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven." (Matth. 9:2)

Die zonden, waar die man zo'n last van had, die zijn bedekt. Die zijn weg. Die zijn vergeven. Dat is een heerlijk wonder. Zijn uw zonden ook vergeven? Zou u het graag willen? Smeekt u er de Heere om? Rust niet voordat u weet, dat uw zonden vergeven zijn.

Bent u ook bewogen met anderen?

Zoekt u hun eeuwig behoud?

Bij de Heere is vergeving, opdat Hij ge-

vreesd wordt. De Zaligmaker vergeeft niet alleen de zonden. We lezen, dat Hij tegen die verlamde man zegt: "Ik zeg u, sta op, en neem uw beddeke op, en ga heen naar uw huis." En terstond stond hij op, en het beddeke opgenomen hebbende, ging hij uit in aller tegenwoordigheid; zodat zij zich allen ontzetten, en verheerlijkten God, zeggende: "Wij hebben nooit zulks gezien!"

Bij het Woord van de vergeving komt het wonder teken van de genezing.

H. van der Ham

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie geplaatst over Markus 2: 3 "Dragers gezocht." Ds. P. Roos levert een eerste artikel over de leerdienst. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over Johannes. U treft een samenvatting aan van de afscheidsprek van Rotterdam- Kralingen van ds. J.M.J. Kieviet. Ds. M.C. Tanis schrijft over 1 Tim. 6: 6 "Wat geeft blijvende winst". Ds. C.P. de Boer schrijft over het kringgebed. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over een familieprobleem in verband met huwelijksmoeilijkheden. Er is ook een artikel geplaatst over de binding aan de belijdenis.

Ds. J.M.J. Kieviet

Op 26 januari is ds. Kieviet bevestigd als predikant te Dordrecht-C door ds. P. den Butter en heeft intrede gedaan. In het volgende nummer van ons blad zal D.V. hierop terug gekomen worden. We wensen ds. Kieviet en zijn gezin van harte Gods zegen toe in de gemeente van Dordrecht-C.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 15 februari verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 8 februari. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

Samenvatting van de afscheidspraak van ds. J.M.J. Kieviet van Rotterdam-Kralingen op 12 januari 2007.

"Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: Vrees God en houd Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen. Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is, hetzij goed of hetzij kwaad" [Prediker 12: 13, 14]

Prediker neemt afscheid van de lezers van zijn boek. Beter nog: van zijn leerlingen die gedurende lange tijd aan zijn voeten hebben gezeten. Veel heeft hij met ze besproken. Hij heeft ze gevoerd langs de paden van het leven. Levensvragen en -noden zijn aan de orde geweest. Ze hebben met elkaar gedeeld in de vragen waar maar nauwelijks een antwoord op te geven is. Het leek er af en toe zelfs op of Prediker er ook in vastliep. En dat hij geen ander antwoord had dan: "Ijdelheid der ijdelheden, het is alles ijdelheid!" Zelfs ging hij zover dat hij vroeg: "Wat voordeel heeft de mens van al zijn arbeid, die hij arbeidt onder de zon?" Het leek wel alsof de boodschap van Prediker niet boven de algemeen-menselijke ervaring uitkwam.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,38 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

De ervaring van een gedeprimeerd en teleurgesteld mens.

Toch is het anders. Prediker vertolkt de stem van de Heere Zelf. De woorden die Hij spreekt, zijn wijsheid van Boven. Hij stelt niet alleen vragen. Hij geeft ook antwoorden. Dat blijkt vooral nu Prediker zijn boodschap gaat afsluiten. Hij gaat ze samenvatten. Prediker zegt namelijk: **waar het op aan komt!** Dat zijn volgens onze tekst twee dingen: 1) denk aan het gebod van God! en 2) denk aan het gericht van God!

1) denk aan het gebod van God!

"Van alles wat gehoord is..." Prediker ziet terug op wat hij tot nu toe heeft gezegd. Hij heeft zich met name gericht op de jonge mensen: *"Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap..."*

Waar komt het allereerst op aan? *"Het einde van de zaak is: de Heere te vrezen!"* Dat wil hij zijn lezers op het hart binden. Als Prediker zijn boodschap samenvat en alle dingen die hij heeft overdacht en onderwezen, op één noemer brengt, dan is het vooral dit: *"Vrees God!"* Het is niet de eerste keer dat hij hierop wijst [3: 14; 5: 6; 8: 12]. Daarvan is hij overtuigd: dit is het aller-noodzakelijkste in de vragen van het leven. In de moeiten en zorgen van ons tijdelijke en dikwijls zo moeilijke bestaan: *"Vrees God!"* Dat is de centrale boodschap van zijn boek. Ja, zo mogen we de prediking van heel Gods Woord wel samenvatten: *"Vrees God!"*

Wat is dat eigenlijk, de Heere te vrezen? Ik denk aan een kleine jongen. Samuel. Hij leeft in een goddeloze omgeving. Slechte voorbeelden krijgt hij. Van de priesters in het heiligdom zelfs. Ze gaan hem voor in alles wat de Heere verboden heeft. Maar van Samuel lezen we: *de jongeling Samuel diende de Heere...* Hij volgde de meerderheid in het kwade niet. Hij had iets anders ontdekt. Namelijk de grote waarde van de dienst van de Heere. Daar was zijn hart voor ingewonnen. Hij kon niet anders. En hij wilde niet anders. Als de Heere hem roept, is zijn antwoord: *"Spreek Heere, want Uw knecht hoort!"* Dat is de vreze des Heeren in de praktijk. In het leven zelfs van een jonge jongen. Gewonnen als hij is voor de dienst van de Heere. Hij heeft het geleerd: *"Leer mij naar Uw wil te handelen. Ik zal dan in Uw waarheid wandelen. Neig mijn hart en voeg het samen, tot de vreze van Uw Naam!"* Het is het leven der bekering, zoals verwoord in zondag 33 van de catechismus: de afsterving van mijn oude mens

en de opstanding van de nieuwe mens. Het is beven voor de Heere, maar niet minder een vreugde in God. Een opzien tot de Heere, maar ook een liefhebben van Hem. De oefening van de verborgen omgang, maar niet minder het uitkomen voor Zijn Naam en het zoeken van Zijn eer. De ootmoedige erkenning: *"hoe kleeft mijn ziel aan het stof"* en tegelijkertijd de belijdenis: *"mijn ziel kleeft aan Uw getuigenissen"* [Psalm 119].

Prediker voegt eraan toe *"... en houd Zijn geboden."* Het is onmogelijk de Heere te vrezen en Zijn geboden in de wind te slaan. De vreze des Heeren houdt altijd in de liefde tot Gods wil en het gaan in de weg van Zijn geboden. Vanavond wijs ik speciaal op één bepaald gebod, het Evangeliegebod. De Heere vrezen zal namelijk alleen kunnen in de weg van dat ene gebod: *"Dit is Zijn gebod, dat wij geloven in de Naam van Zijn Zoon Jezus Christus"* [1 Joh 3: 23]. Ik weet wel dat het geloof een genadegave van God is. En dat de Heere Jezus spreekt over het geloof in Hem als *"een werk Gods"* [Joh 6: 29]. Ik mag en wil er niets van af doen. Maar evenzeer blijft staan het gebod om te geloven in de Naam van Gods geliefde Zoon. In Hem Wiens Naam de enige is waardoor wij moeten zalig worden. Want de zaligheid is in geen ander.

Het is mijn verlangen dat u er niet meer onder uit kunt. Voor het eerst niet en opnieuw niet. Om te geloven in die Naam. De Naam van Hem die Jezus heet, gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Bent u zo arm, dat u niet meer buiten Hem kunt? Is het uw gebod: *"Geef mij Jezus, of ik sterf..." Want buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsbederf..."* Dan kun je niet anders meer. Dan leer je met McCheyne: *"Ik boog me en geloofde en mijn God sprak mij vrij..."* Ja, dan komt het met die geboden van de Heere in mijn leven ook goed. Dat kan niet anders. Want wie door een waar geloof Hem is ingelijfd, die zal vruchten van bekering en goede werken voortbrengen. *"Vrees God, want dat betaamt alle mensen!"* Dat is geen benauwd leven, maar wel een nauwgezet leven!

2) denk aan het gericht van God!

Prediker schroomt niet om de laatste ernst op zijn hoorders te leggen, het eeuwigheidsgewicht. Hij schrikt er niet voor terug om ze te confronteren met het gericht van God. *"... want God zal ieder werk in het gericht brengen."* Het woordje 'want' geeft de reden en het motief aan van de vermaning om de Heere te vrezen en Zijn geboden te houden. Waarom dus? Omdat we heenreizen naar de rechterstoel van de grote

God en Zijn Zoon, de Heere Jezus Christus. Als elk werk van ieder in het gericht zal komen. Vandaar de roep: "Vrees toch de Heere en houd Zijn geboden..." Dat moet geprekeerd worden. Prediker gaat ons erin voor. Hoe wreed en onbarmhartig is de prediking die deze werkelijkheid aan de gemeente onthoudt. Een prediking die een schone schijn ophoudt, alsof dit gericht niet wacht.

Prediker doet daaraan niet mee. Evenmin als de apostel Petrus. In het huis van Cornelius bijvoorbeeld. Toen hij daar nota bene voor het eerst kwam. In een gemeenschap van mensen die in ieder geval interesse hadden in de boodschap van het Evangelie. Wat was zijn prediking? Een eerlijke prediking: "Hij, de Heere, heeft ons geboden te prediken en te betuigen dat Christus is degene die van God verordend is tot een Rechter van levenden en van doden" [Hand. 10]. O jawel, Petrus spreekt ook over de Heere Jezus als Redder en Zaligmaker. Maar niet dan nadat hij het gewicht van het gericht aan de harten had gelegd. Wel, zo klinkt het ook aan het slot van Predikers onderwijs: "Denk toch aan het gericht. Vergeet toch niet dat God ieder werk in het gericht brengen zal..." Deze laatste boodschap van Prediker is bij hem geen pro-memoriepost. Al eerder wees hij erop. In hoofdstuk 3 bijvoorbeeld: "God zal de rechtvaardige en de goddeloze oordelen."

Wat is het kenmerk van Gods gericht? Dat de werkelijkheid aan het licht zal komen. De werkelijkheid van uw en mijn leven. Met alle levensvragen en levensraadsels. Dat wat nu nog verborgen is. Waarover we zoveel vragen hebben. Het 'waarom?' en het 'hoe?' en het 'waartoe?' Al dat voor-ons-nu-nog-verborgene, het komt openbaar.

Maar er is meer. Prediker zegt: "in het gericht komt ieder werk, goed en kwaad." Dan zal blijken dat de Heere alwetend is. Niet alleen alwetend, maar ook rechtvaardig..." En naar die maatstaf zal Hij oordelen: al onze werken, al onze woorden, al onze gedachten, daden en nalatigheden... Alles!

Laten we bedenken: gericht betekent oordeel. En oordeel betekent scheiding. En scheiding betekent: binnen of buiten. Waarvan zal het afhangen, of ik binnen zal zijn of buiten? Prediker zegt (maar Paulus ook en de Heere Jezus ook): dat hangt af van goed of kwaad: "God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is, hetzij goed of hetzij kwaad..."

U zegt: dan hangt het er maar van af wat goed en wat kwaad is. Ja, zo is het precies. Binnen of buiten - het is daarvan afhankelijk of mijn werken goed waren

of dat ze kwaad waren... We zullen allemaal geoordeeld worden naar deze onze werken: goed of kwaad.

Maar dan moet ik wanhopen. Want van mij geldt: onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Van mij geldt, trouwens van iedereen geldt: er is niemand die God zoekt, allen zijn we van God afgefallen. Niemand is er die goed doet, ook niet tot één toe.

Ja, Eén was er. Die God was en die mens werd. Die door niemand van zonde of kwaad kon worden beticht. De geliefde Zoon van God. Die gerechtigheid heeft verworven en de zaligheid bereid heeft.

DE BINDING AAN DE BELIJDENIS

In onze tijd wordt de vraag gesteld of het wel zo belangrijk is dat de belijdenis gehandhaafd wordt. Er wordt pleit voor een soepele omgang met de belijdenis. Er zou in alle openheid over fundamentele zaken gesproken moeten worden. Er zou een minder strakke binding aan de belijdenis moeten zijn. De belijdenisgeschriften zijn toch in het verleden geschreven. Ze laten ons zien hoe de zaken in het verleden werden verwoord. Heeft dat nog wel bindende betekenis voor onze tijd? Zoals je in een museum oude meubels en kostuums bekijkt, waardoor je een indruk krijgt hoe de mensen in het verleden leefden, zo kijken velen tegen de belijdenisgeschriften aan. We vrezen dat dit niet alleen buiten onze kerken het geval is. We vrezen dat deze gedachte ook binnen onze kerken wordt aangetroffen.

Ondertekening van de belijdenis

De synode van Dordrecht heeft veel gedaan voor het handhaven van het gezag van de belijdenis. Daarmee handelde zij in de lijn van eerdere synodale vergaderingen. Ambtsdragers dienden de belijdenis te ondertekenen. Maar door het opkomende remonstrantisme bleek het nodig te zijn een ondertekeningsformulier op te stellen. Het kwam voor dat remonstranten de geloofsbelijdenis en de catechismus ondertekenden, maar die toch verkeerd uitlegden. Door het opstellen van het ondertekeningsformulier wilde de Synode van Dordrecht dit kwaad tegengaan. Men wilde eerlijkheid en ondubbelzinnigheid. Het opgestelde ondertekeningsformulier bevat de volgende zaken: 1° een plechtige verklaring, dat de leer van de Drie Formulieren van Enigheid in alles met Gods Woord overeenkomt; dus niet alleen in geest en hoofdzaak, maar in alles. Dat is scherp en duidelijk geformuleerd en laat geen ruimte voor afwijkende opvattingen.

Voor wie? Voor kwaaddoeners, voor goddelozen. Hij wil in Zijn goede werk doen delen. Dat is het Evangelie! Zalig wie met zijn schuld en nood tot Hem de toevlucht leerde nemen. Wie met zijn of haar kwade werken niet meer buiten Zijn zaligmakerswerk kan. Het is een woord van Luther: "het enig goede werk dat voor Gods gericht geldt, is het geloof in Zijn Zoon." En wie tot Hem komt, zal Hij geenszins uitwerpen.

"De zaligheid is in geen ander!" En dit is het Woord dat u verkondigt is...

2° een belofte om deze leer getrouw voor te staan zonder daartegen openlijk of bedekt, direct of indirect iets te leren of te schrijven, en om alle dwalingen die tegen deze leer strijden, te verwerpen en te helpen weren;

3° een belofte om een eventueel bezwaar of afwijkend gevoel ten opzichte van de leer niet openlijk of heimelijk voor te stellen of te verdedigen, maar het eerst aan de kerkelijke vergaderingen kenbaar te maken, met de bereidheid om zich aan haar oordeel gewillig te onderwerpen;

4° een belofte om, als door Kerkenraad, Classis of Synode, om gewichtige redenen een nadere verklaring van gevoelens zou geëist worden om de eenheid en de zuiverheid der leer te behouden, daartoe bereid te zijn, behoudens het recht van appèl.

Naast dit ondertekeningsformulier dat voor predikanten bestemd is, is er ook nog een ondertekeningsformulier voor hoogleraren en een formulier voor ouderlingen en diakenen. Wie zijn handtekening plaatst onder het ondertekeningsformulier heeft dus heel wat beloofd en op zich genomen. Er dient dan ook gehandeld te worden naar deze handtekening. Door die handtekening heeft men zich gebonden aan de belijdenis. De kerk dient erop toe te zien dat ambtsdragers niet afwijken van de waarheid. Leertucht is nodig en leervrijheid dient verworpen te worden. De keerzijde van leertucht is hoordwang. De gemeente heeft het maar aan te horen wat de predikant naar voren brengt. Allerlei wind van leer kan gaan waaien en de kerk wordt aan de verwording prijsgegeven. Leertucht houdt in dat predikanten tot de orde worden geroepen als zij de waarheid niet vertolken op de juiste wijze. Wie zuiver in de leer is kan zich met een beroep op de belijdenis verweren tegen onterechte kritiek. Dan heb je

immers het gezag van de belijdenis mee. We lazen een treffende uitspraak in het boekje van wijlen prof. J. van Genderen "De betekenis der belijdenis" op blz. 64 "Het is niet waar, dat een gezaghebbende belijdenis de verdeeldheid in de hand werkt. Het is veeleer zo, dat vastheid in de leer dient tot bevordering van de eendracht, maar dat door het loslaten van de belijdenis der waarheid ook de eenheid teloor gaat. Er ontstaat dan een hopeloze spraakverwarring." Wijlen prof. A.A. van Ruler heeft de belijdenis wel genoemd: een staf om gelovig te gaan, een stok om ketters te slaan en een stem om het loflied te zingen. Er blijft bij ondertekening van het formulier wel ruimte voor bedenking of afwijkende mening. Maar dan mag dit niet naar voren gebracht worden, het dient in de kerkelijke weg aan de kerkelijke vergaderingen voorgelegd te worden. Dit verdient in onze tijd wel dubbele onderstreping!

Onderscheid tussen Schrift en belijdenis

De Bijbel en de belijdenis kunnen en mogen niet vereenzelvigd worden. Er is onderscheid, maar geen tegenstelling. De belijdenisgeschriften zijn en blijven menselijke geschriften, hoezeer ze ook het Woord van God naspreken. Gods Woord heeft goddelijk gezag, de belijdenis heeft kerkelijk gezag. De Bijbel heeft volstrekt gezag, de belijdenis heeft afgeleid gezag. Al heeft de belijdenis afgeleid gezag, ze heeft wel gezag, want ze ontleent haar gezag aan de Schrift. Gods Woord is onfeilbaar, de belijdenis is niet onfeilbaar. De Bijbel is onveranderlijk, de belijdenis is niet onveranderlijk. Van Gods Woord moet gezegd worden dat het een kracht Gods is tot zaligheid, dat het levend en krachtig is, dat het wederbaart, dat de Heere daardoor geloof wil werken. Van de belijdenis kan dit niet op dezelfde wijze worden gezegd. De belijdenis put wel uit Gods Woord, maar put Gods Woord niet uit. Gods Woord kan vergeleken worden met een oceaan, de belijdenis met een emmer die uit die oceaan geput is. Gods Woord is volmaakt. Dit kan niet van de belijdenis gezegd worden. We moeten het onderscheid tussen Schrift en belijdenis niet uitvergroten. Waar dat op uit kan lopen zien we in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Zij hebben zich als kerken nog steeds niet uitgesproken over de kritiek van drs. H. De Jong op de Dordtse Leerregels en ook niet over de leer van wijlen ds. B. Telder over 'sterven en dan?' Het is een zorgelijke ontwikkeling wanneer delen van de belijdenis publiek bekritiseerd worden. Is er toch een bezwaar, dan dient de kerkelijke weg gegaan te worden. De kerk kan zich daar dan in

haar vergaderingen over uitspreken. Er dient gewaakt te worden over de zuiverheid van de leer. De gemeenten dienen bewaard te worden voor verwarring en dwaalleer.

De waarde van de belijdenis

In de belijdenis spreekt de Kerk uit wat zij gelooft op grond van Gods Woord. Wie zegt dat hij aan de Bijbel genoeg heeft, vergeet dat de Bijbel op een onjuiste manier uitgelegd kan worden. De mens heeft immers een dwaalziek hart. De gedachten van een mens kunnen gemakkelijk een verkeerde kant uitgaan en hebben soms correctie nodig. Ieder mens is beperkt in zijn verstaan van de waarheid en kan daarom veel van anderen en van het voorgeslacht leren. We lezen in een artikel dat dr. Hendriks schreef in "Groeien in kennis" op blz. 67: "De belijdenis wil ons in die zwakte helpen door ons steeds weer te leren hoe we bijvoorbeeld over de verzoening met God, de kerk, het werk van de Geest en de kinderdoop moeten denken. Zij corrigeert ons voortdurend en brengt ons weer bij de Schrift. Dat doet ze ook wanneer het gaat om de rechte beleving van het geloof. Op veel plaatsen spreken onze belijdenisgeschriften over het leven van Gods kinderen, wat zij kennen, ervaren, voelen en doen. Zij leren ons hoe het geloof beleefd moet worden, en helpen ons in aanvechting en bij geloofsproblemen het juiste spoor te houden."

De belijdenis verenigt. Over veel zaken kan met een eigen mening hebben, maar de belijdenis zegt waarover wij het eens zijn en eens moeten zijn.

De belijdenis is ook een herkenningsteken naar anderen toe. In de belijdenis wordt duidelijk gemaakt dat de kerk het Woord wil bewaren.

De belijdenis handhaaft de zuivere leer tegenover alle dwalingen. De kerkgeschiedenis leert ons dat opkomende dwalingen drongen tot belijden. Zo bestrijden de Dordtse Leerregels de opvattingen van de remonstranten. Onderzoek leert dat moderne dwalingen ten diepste oude dwalingen zijn in een nieuw jasje. Mede daarom is de belijdenis echt niet verouderd. Ze is hoogst actueel. Ze heeft betekenis voor het bestrijden en weerleggen van dwalingen en ketterijen in onze dagen.

De belijdenis geeft onderwijs in de christelijke leer, zij onderwijst in de hoofdzaken van Gods Woord. De belijdenis neemt ons als het ware bij de hand en leidt ons rond in de schatkamer van Gods Woord. Wat onze vaders op schrift hebben mogen stellen is nog van grote betekenis. Uit de belijdenis wordt naar buiten toe duidelijk wat de Kerk belijdt, waar de Kerk voor staat. Zo was

de Nederlandse geloofsbelijdenis, opgesteld door Guido de Brès, een getuigenis gericht aan de koning van Spanje.

We leven in een tijd waarin het persoonlijke centraal staat. Het komt wel voor bij diverse groeperingen dat men zelf een soort geloofsbelijdenis opstelt als het komt tot het doen van belijdenis. Maar als je dergelijke persoonlijke ontboezemingen vergelijkt met de rijkdom en de inhoud van het gereformeerde belijden, komt het tekort en de eenzijdigheid duidelijk naar voren. De belijdenis van ons voorgeslacht hebben we nodig om het geloof te belijden.

We dienen ook te bedenken dat niet het persoonlijk geloof beleden wordt, maar dat instemming betuigd wordt met het belijden van de kerk. We lezen in genoemd artikel van dr. Hendriks op blz. 66 "Het is dan ook jammer dat dit in de titel van het formulier voor de openbare geloofsbelijdenis in het Gereformeerd Kerkboek niet meer tot uitdrukking komt.

Het opschrift boven het oude formulier luidde: Formulier voor de openbare belijdenis des geloofs.

Dat opschrift maakte duidelijk dat het geloof van de kerk bij de openbare belijdenis beleden wordt." Leeft dit besef onder ons, met name onder de jongeren, voldoende? We citeren nog enkele regels van blz. 65: "Ik heb echt de 'heiligen' nodig om te belijden. De kerk zegt meer dan ik ooit alleen uit het Woord zou kunnen ontdekken. Zij zingt een lied dat ik nooit op m'n eentje kan maken. Gelukkig is het lied er. En ik mag instemmen met het lied dat de Heilige Geest de bruid van Christus in de loop van de eeuwen heeft geleerd.

Maar ik heb 'de heiligen' ook nodig om te volharden in het belijden. Het grote koor gaat mij voor, de kerk blijft zingen, ook wanneer ik uit de maat raak of niet zingen kan. En luisterend naar dat koor leer ik de melodie weer en neem ik de woorden weer op de lippen." De binding aan de belijdenis is noodzakelijk. De belijdenis corrigeert immers als iemand 'uit de maat raakt.' De belijdenis is richtinggevend voor leer en leven. De belijdenis wil bewaren bij de waarheid. Maar laten we bovenal niet vergeten dat het gaat om het beleven van de waarheid, wat een strikt persoonlijke zaak is. Het gaat om wat wel genoemd wordt de religie van de belijdenis. Het gaat om het beleven van de drie stukken zoals de Heidelbergse Catechismus ervan spreekt: ellende, verlossing en dankbaarheid.

A. van Heteren

WAT GEEFT BLIJVENDE WINST

1 Tim. 6:6

De zonde is een abstract begrip en een ontzagelijke werkelijkheid. Het wordt gezien en werkt op allerlei terreinen of onder allerlei omstandigheden. Diverse personen kunnen er bij betrokken zijn, buiten de kerk en in de kerk. Zelfs wordt het bemerkt bij voorgangers. Ook in de dagen van Paulus werd het gezien. Men deed zich gelden op allerlei wijze. De constatering van Paulus mocht en wilde hij niet voor zichzelf houden. Hij had de Heere, de voorgangers en de gemeente lief. Soms was hij zeer scherp in zijn schrijven en in zijn spreken. Dat is een voorbeeld voor vandaag. Wat wordt er niet gezegd. Is er in de poort nog een waarschuwend stem? Slapen de ambtsdragers? Met nadruk wordt door Paulus geschreven. Men meent dat de godzaligheid een gewin is, dat zij winst oplevert. De dwaalleraars, zo worden zij genoemd, verwachten betaling voor hun kennis, voor hun spreken. Naar hun overtuiging hadden zij daar recht op. Zij jaagden daarnaar. Zij wilden door hun inzet er zelf beter van worden. In hun houding en streven ligt een les voor ons. Bijzonder voor hen die in het zaken doen hun levensovertuiging, hun identiteit inzetten tot eigen levensverrijking. Ze leven zo ten eigen bate. Dit is zeer te laken. Predikanten dienen op te passen dat geld hen niet gaat beheersen. Het streven naar een behoorlijke bijverdienste is niet naar de wil van de Heere. De zondag mag ook niet gebruikt worden als een run: kansel af, kansel op. Eigen status kan er ook door groeien, maar de gemeente, waarin men behoort te dienen, gaat er onder lijden. De preekstoel wordt een spreekstoel in plaats van een preekplaats. Wat zijn er toch een voetangels en klemmen. Steeds dient te leven: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal, voor en in de gemeente waarin ik gesteld ben. Zo'n leven blijft niet ongezegd. Vandaar dat Paulus ook aangeeft: de godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging (vs. 6). Paulus heeft het ook over winst. Maar waar hij over spreekt is van een andere aard dan de winst in geld. Het is zo dat aan de kerk niet te verdienen valt. Wie daarop uit is, zal eenmaal teleurgesteld worden. Paulus wijst er op dat er in de kerk veel wordt verkregen. En dat is wat! De genade van de Heere Jezus Christus, de liefde van God de Vader en de gemeenschap van de Heilige Geest. Door de prediking wordt verklaard wat dit inhoudt, wat dit geeft, wat dit werkt. Het Woord van de Heere en de Heilige Geest gaan samenwerken en het heeft

uitwerking in het leven, namelijk de godzaligheid, de Godsvrucht, het leven in de vreze des Heeren. Er ontstaat dan hartelijke liefde tot de Heere, tot Zijn Woord, tot Zijn wet, tot Zijn dienst, tot Zijn dag en tot Zijn volk. Ook komt er de juiste gezindheid tot de naaste. Het leidt tot het vervullen van de taak die de Heere heeft gegeven.

Het leven van Jozef is hier een voorbeeld van. Die godzaligheid nu is een groot gewin. Niet een beetje winst, maar een grote winst. Nu bedoelt Paulus niet dat godzilig zijn een middel is om op een makkelijke manier rijk te worden. Zo is het niet. De tekening van personen in Gods Woord laat ons wel iets anders zien. De winst ligt op het geestelijk vlak. De godzalige is geestelijk rijk. Welk een getuigenissen lezen we in het Woord van de Heere. We horen wat de geestelijke rijkdom inhoudt en geeft. Zelfs in de donkerste nachten en bij de felste aanvechtingen. Het kan soms even duren of er zelfs op lijken dat het niet gebeurt, maar de Heere komt en maakt zijn belofte waar dat de godzaligheid de belofte heeft van het tegenwoordige en het toekomstige leven (1 Tim. 4:8), zodat met David beleden kan worden: ik ben wel ellendig en nooddruffig, maar de Heere denkt aan mij. Wat is het geestelijk leven toch rijk. Het is niet overdreven door Paulus gesteld: de godzaligheid is een groot gewin. Nu staat er nog iets bij: met vergenoeging. De vertaling van het oorspronkelijke woord is zelfgenoegzaamheid. Dat betekent niet dat

men niemand nodig heeft en dat men in alles zichzelf kan helpen, maar tevreden zijn met. Op zich kan dit leiden tot de gedachte, zelfs tot de overtuiging: wie dit zegt, namelijk tevreden te zijn, is een overgelukkig mens. Jaloersheid kan naar boven komen. We worden in de Schrift in Psalm 73 op Asaf gewezen. Welk een houding kende hij. In de tekst gaat het niet over de houding van een mens. Een mens moet leren vergenoegd te zijn, tevreden te zijn met het lot, met het toebedeelde lot. Laten we Psalm 16 erop nalezen. In Zijn ontfermende goedheid wordt vergenoegdheid geleerd op de school van de Heere. We krijgen een oog om te zien en een hart om op te merken. Onze onverdienstelijkheid doet zwijgen en de vrucht van het godvrezende leven leidt tot tevredenheid, keer op keer. Dat is het wonder van genade. Het is door de onveranderlijke trouw van de Heere. Met Jakob mag beleden worden: ik heb alles. Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw die Gij aan Uw knecht hebt bewezen, want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan en nu ben ik tot twee heiren geworden. Dag aan dag overlaadt Hij ons met Zijn gunstbewijzen. Zijn trouw is elke morgen nieuw. Die levenshouding blijke bij ons in 2007. De Heere wil het werken. Een meditatief gedeelte nu. De tekst leidde er heen. Is het praktijk? Dan kennen we een zorgende Heere, Die de Vervuller is van onze lichamelijke en geestelijke nooddruff. Dan is het: aan God heb ik eeuwig genoeg, van God krijg ik nooit genoeg!

M.C. Tanis

JOHANNES -9

Er was een heel bijzondere relatie tussen Johannes en Jezus. Dat bijzondere komt tot uitdrukking als gezegd wordt van Johannes dat hij de discipel was dien Jezus liefhad. Zo noemt Johannes zichzelf steeds weer. Niet om zich daarop te verheffen. Stel je voor dat een mens iets zou worden met genade die hem onverdiend bewezen wordt! Nee, niet uit zelfverheffing zegt Johannes dit, maar wel wil hij op deze manier duidelijk maken, dat hij mogelijk nog meer dan anderen ons kan zeggen Wie de Heere Jezus is.

In de schoot van Jezus

Datzelfde komt ook uit in een andere uitdrukking die een paar maal van Johannes gebruikt wordt. In Joh. 13:25 lezen we dat Johannes op de borst van Jezus viel. Dat wordt herhaald in 21:20. Bij het

gebruiken van de maaltijd ligt men naar oosterse gewoonte aan rond een tafel. Dat was ook zo tijdens het paasmaal, dat Jezus met Zijn discipelen gebruikte in de laatste nacht van Zijn leven. Naast Jezus lag Johannes aan. Men noemt dat 'in de schoot van iemand liggen'. Met het hoofd vlak voor de borst van degene dat naast hem ligt. Zo had Johannes dan ook gelegenheid om op de borst van Jezus te vallen, dat wil zeggen, zijn hoofd tegen Jezus borst laten rusten. Dat deed hij om Hem zo de vraag te stellen wie Jezus zou verraden en op die vraag antwoord van Jezus te ontvangen. Johannes lag dus het dichtst bij het hart van Jezus.

Dat is voor Johannes kennelijk een groot voorrecht geweest. Maar hij vertelt dit niet om zijn eigen belangrijkheid te on-

derstreden. Als hij vanuit zijn oude bestaan daartoe al de neiging zou hebben gehad dan zou de Heilige Geest, die Johannes bij het schrijven van zijn Evangelie geïnspireerd heeft, hem wel bewaard hebben voor een openlijke demonstratie ervan.

Wat is dan de reden voor de vermelding van dit feit? De woorden 'aan de borst van Jezus' doen sterk denken aan de woorden die Johannes al eens eerder heeft gebruikt (1:18) en die daar betrekking hebben op de Zoon van God. Van Hem wordt gezegd, dat Hij 'in de schoot des Vaders' is. Op grond daarvan spraken vroeger wel van de Heere Jezus als van de 'eeuwige Schootzoon'.

Lees echter eens nauwkeurig in welk verband Johannes dat van Jezus schrijft. Hij heeft het in dat verband over het kennen van God de Vader. Hoe is dat kennen mogelijk? Geen mens zal daartoe uit zichzelf komen: Niemand heeft ooit God gekend. Niemand zou ook God kunnen kennen. Dat die kennis toch mogelijk is en zelfs een werkelijkheid wordt in het leven van blinde zondaren is dankzij het feit, dat de Zoon des Vaders ons de Vader heeft verklaard. Hoe kon Hij dat dan doen? Doordat Hij God kent zoals geen ander Hem kent. Zijn plaats 'in de schoot des Vaders' stelt Hem ertoe in staat. Zo kan Hij de Vader verklaren, of zoals er letterlijk staat: 'exegeteren'.

Begrijpt u? In de schoot van iemand zijn betekent na aan het hart van die persoon liggen. Maar ook: die persoon goed leren kennen. Nauwkeurige kennis van hem ontvangen en zo in staat gesteld worden van die persoon te vertellen en hem bekend te maken. Die positie heeft Johannes mogen hebben in zijn relatie tot de Heere Jezus. Zo is hij temidden van de anderen in staat, meer nog dan zij, juiste kennis van Jezus door te geven. Zo is Johannes gemaakt tot wat de Heere Jezus van hem wilde maken: getuige, theoloog, apologet, pastor.

Johannes' positie in dezen was uniek. Van niemand anders wordt gezegd dat hij de discipel was dien Jezus liefhad en van niemand anders wordt gezegd dat hij in de schoot van Jezus was. Evenwel, van hen die geroepen worden om het Woord te verkondigen moet wel gezegd kunnen worden dat zij weten wat het is om aan de voeten van Jezus te zitten om door Hem onderwezen te worden. Hoe zouden ze anders kunnen doorgeven wat Hij doorgegeven wil hebben? Trouwens, ook al zijn we niet geroepen tot een speciale taak in Gods Koninkrijk, voor ons persoonlijk onderwijs dienen we allemaal aan de voeten van Jezus te zitten, zoals Maria van Bethanië dat indertijd deed.

Het onderwijs dat de Heere Jezus als de grote Leermeester onder andere aan Johannes gegeven heeft, heeft vrucht gedragen. Johannes is op die manier gemaakt tot

Getuige

In zijn eerste brief kan Johannes schrijven, dat hij verkondigt wat hij gehoord heeft, wat hij met zijn ogen gezien heeft en met zijn handen getast heeft (1 Joh. 1:1). De dingen waarover hij schrijft heeft hij niet uit de tweede hand. Hij was er zelf bij als oor- en ooggetuige. Wie kan het beter weten dan hij? Als getuige is hij niet afhankelijk van wat hij eerst van anderen heeft moeten horen. Hij draagt persoonlijk kennis aan wat hij verkondigt.

Daarin gelijkt hij op zijn Meester. Jezus heeft ons de Vader verklaard, zo zagen we zojuist aan de hand van Joh. 1:18. Dat kon Hij doen als geen ander, omdat Zijn plaats dichtbij het hart van de Vader was, 'in de schoot des Vaders'. Heel vaak vinden we dan ook - juist in het Evangelie naar Johannes - uitspraken die duidelijk maken dat Hij gekomen is om te getuigen.

Bijvoorbeeld 3:11: *'Wij spreken wat Wij weten en getuigen wat Wij gezien hebben'*. Ook 8:14: *'Hoewel Ik van Mijzelf getuig, zo is nochtans Mijn getuigenis waarachtig; want Ik weet van waar Ik gekomen ben en waar Ik heenga'*. Verder 18:37: *'Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik aan de waarheid getuigenis geven zou'*. En Johannes de Doper zegt van Hem: *'En hetgeen Hij gezien en gehoord heeft, dat getuigt Hij'* (3:32).

Welnu, het ligt helemaal in de lijn van dit werk van Jezus, dat ook Johannes zijn 'getuigenis' geeft. En hij kan dat doen; hij was erbij. Meer dan eens onderstreept hij dat feit. Bijvoorbeeld in 19:35, als hij vertelt van wat er met Jezus is gebeurd nadat Hij gestorven was. Toen werden Zijn beenderen niet gebroken, maar wel werd Zijn zijde doorstoken met een speer. Johannes heeft dat zien gebeuren en deze ooggetuige vertelt ervan. Ook heeft hij, onder de verlichting van de Heilige Geest, gezien wat de betekenis van zowel het een als het ander was. Johannes heeft de profetie in vervulling zien gaan. Geen been van Hem zou gebroken worden. En: Zij zullen zien Wien zij doorstoken hebben. Zo is Johannes getuige van de waarachtigheid van Gods Woord en van de waarachtigheid van Jezus als Messias: Hij is inderdaad Degene die komen zou. Als Johannes zijn Evangelie gaat besluiten herhaalt hij het. In 21:24 zegt hij: *'Deze is de discipel die van deze dingen getuigt'*. Net zoiets als wat op een andere plaats

door Petrus gezegd wordt als hij er op wijst dat hij aanschouwer geweest is van de heerlijkheid (2 Petr. 2:16).

Johannes is dus getuige, oor- en ooggetuige. Maar onze oren en onze ogen kunnen ons bedriegen. Dat zijn geen onfeilbare waarnemers. Is het getuigenis van een mens, al is hij oog- en oorgetuige zonder enige twijfel en altijd per definitie betrouwbaar? Kunnen we op het getuigenis van Johannes aan? Is het onfeilbaar? Ja, is het antwoord dat Johannes zelf geeft. *'Wij weten dat zijn getuigenis waarachtig is'*: 21:24. En in 19:35: *'Zijn getuigenis is waarachtig'*.

Maar, zo werpt iemand tegen, dat zegt Johannes zelf. Is er nog iets meer? Ook dat. Alweer in 19:35: *'Hij weet dat hij zegt hetgeen waar is'*. Wie is deze 'Hij'? Schrijven dat met of zonder hoofdletter? Er is alle reden om het met een hoofdletter te schrijven. Dan bedoelt Johannes Jezus. Jezus weet dat wat Johannes schrijft de waarheid is. Jezus is Johannes' Getuige. De getrouwe Getuige. En omdat Johannes weet dat Jezus aan zijn woorden getuigenis geeft kon het wel eens zijn dat Johannes Hem in Openb. 1:5 ook zo noemt: de getrouwe Getuige.

Belang hiervan

Wat betekent dit nu? Dat we, om het met Petrus te zeggen, geen kunstig verdichte fabelen navolgen. Dat we in de Schrift te doen hebben met kennis die van Boven komt en niet van beneden. De openbaring Gods heeft een getuigenis-karakter. Het staat op recht en waarheid pal als op onwrikbare steunpilaren. Laten we niet moede worden dit te benadrukken, zeker in de tijd die we beleven, waarin alles gerelativeerd lijkt te moeten worden. Er is grond om op te staan. Als er gepreekt wordt en als we geloven.

Een veel zekerder grond dan de grond van hen die zeggen: Gods volk beleeft het zus en zo. Zeker, er is beleving van het heil, maar daar blijft altijd een uiterst subjectieve kant aan zitten en als we daarop afgaan weten we nog nooit zeker wat de norm is voor anderen. De menselijke ervaring in het bevindelijke leven kan dan ook nooit de maatstaf zijn. Hoeveel respect we ook mogen hebben voor wat ware bevinding is, het respect voor Gods Woord zal toch altijd moeten prevaleren. Hoe zegt de Heere het?

De Heere heeft ons in het getuigenis o.a. van Johannes vaste grond onder de voeten gegeven. Laat u die grond niet onder de voeten vandaan halen. Zeker niet door de vaak zo subtiele redeneringen die vanuit de nieuwere bijbeluitleg u proberen een nieuw stuk wijsheid bij te brengen.

Hoevelen zijn er al bezweken onder deze verleiding die niet nalaat ook binnen de gereformeerde gezindte invloed te verkrijgen. Men wil een andere en frissere kijk op de Schrift, nadat men eerst een frissere kijk op de belijdenis heeft gepropt.

Johannes was getuige. Maar dat was hij niet zonder dat hij er een prijs voor moest betalen. Het griekse woord voor getuige (martus) kreeg er een betekenis bij: martelaar. De getuige werd vaak bloedgetuige. Zo is het ook met Johannes gegaan. Hij kwam al snel in de gevangenis. Later werd hij een banneling op het onbewoonde eiland Patmos. Wat hij uit de mond van Jezus opgetekend had heeft hij

zelf moeten ervaren: *'In de wereld zult gij verdrukking hebben'*. Maar ook het vervolg is voor hem realiteit geworden: *'Maar heb goede moed, Ik heb de wereld overwonnen'* (Joh. 16:33).

Het zou ons vandaag ook wat kunnen gaan kosten. Nog wel geen gevangenschap of erger, maar wel miskenning en bespottung. Allemansvrienden zullen er niet zo gauw last van hebben. Aanpassingsdeskundigen kunnen ook vandaag nog een heel eind komen. Maar hoe geloofwaardig zijn zulken eigenlijk nog?

P. den Butter

DE LEERDIENST

Heidelberg

Tijdens de kerkvisitatie komt de Heidelbergse Catechismus meer dan eens aan de orde. Er wordt gevraagd of de Catechismus elke zondag op de preekagenda staat. Geen enkel deel mag worden overgeslagen. Ook onder de vragen die gesteld worden in vacante gemeenten, brengt de kerkvisitator de catechismus-prediking ter sprake.

De mogelijkheid wordt gesteld, dat er in plaats van de Catechismus gepreikt wordt uit een der twee andere belijdenisgeschriften, namelijk de Dordtsche Leerregels en de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Het zal voor vacante gemeenten niet eenvoudig zijn om preken te lezen die deze twee andere belijdenisgeschriften behandelen. Het komt voor dat door kerkenraden van vacante gemeenten aan de gastpredikanten gevraagd wordt te preken over een zondag van de Heidelberger. Vooral emerituspredikanten zullen dat verzoek welwillend in overweging nemen. Zij zullen het met mij als een gemis ervaren dat de geredigde catechismusprek niet meer van zondag op zondag aan de orde komt, nu zij geen gemeente meer hebben. Dat is een schaduwkant.

Het is opmerkelijk dat de jarenlange catechismusprediking toch telkens weer nieuw is; er behoeft geen gewinning op te treden. Ook geen verzadiging. Er kan ook door de loop der jaren telkens weer anders over dit leerboek gehandeld worden.

Toch bestaat ook de neiging alom om enigmatische de hand te lichten met de catechismusprek. Deze wordt soms te snel ingeruild voor de vrije teksten uit de Bijbel. De belijdenis der kerk heeft de wind van onze tijd niet mee. Een deel van de gemeente vindt deze preken moeilijker dan bijvoorbeeld een

geschiedenis uit de Bijbel. U misschien ook wel. Dat moest toch maar niet zo zijn, want het duidt op een gemis aan kennis en het zou kunnen zijn dat we een "vergetelijk hoorder" geworden zijn. Wie de lessen van de catechisatie van weleer goed heeft bijgehouden, kan veel vreugde beleven aan de Catechismus. Enige tegenzin tegen ons leerboek heeft ook bij velen te maken met een bepaalde verwaarlozing van de kerkleer en de belijdenis. Hier kan men invloeden opmerken van de evangelische richting. Tegenstanders van voorheen verwoorden hun wensen vaak met de leus: Niet de leer, maar de Heer'. Of men speelt de belijdenis uit tegen de Bijbel. Geen papieren paus, zoals men wel zegt. Legt de belijdenis niet een drukverband over de Heilige Schrift? Wordt onze vrijheid erdoor niet beperkt? Hoe wonderlijk ook: juist diegenen die pleiten voor de Bijbel tegen de belijdenis, doen dit uit een zeker verzet tegen de gehele Bijbel.

Er zijn dan drie formulieren van enigheid, die allen wel beprekt worden. Zeker moet de Heidelberger de primeur blijven houden. Hoe verhoudt zich de Catechismus met de twee andere belijdenisgeschriften? Daarover wil ik in dit eerste artikel iets zeggen.

Naast de Catechismusprek kwamen de Leerregels van Dordrecht in beeld. IK weet eigenlijk niet of het altijd al zo geweest is. In ieder geval de laatste halve eeuw bestaat er onder veel voorgangers de neiging om de vijf artikelen tegen de Remonstranten bij de prediking te betrekken. Dat lijkt me geen slecht teken en het zullen niet de minsten zijn onder de ambtsdragers, die zo handelen.

Waarom? Zoals u weet gaat het in de Leerregels om het centrale thema van de uitverkiezing. Tevens wordt stelling genomen tegen de dwalingen der Remon-

stranten, die scherp ontleed worden. Nu weet u ook dat de Catechismus, heel merkwaardig, slechts tweemaal spreekt over de verkiezing, namelijk in de antwoorden 52 en 54. Slechts tweemaal komt de verkiezing, bijna marginaal, aan de orde. Dus stelden de opstellers van de Catechismus de verkiezing niet op de voorgrond. Des te opmerkelijker, omdat andere confessies juist wel veel aandacht gaven aan de verkiezing. We kunnen hier denken aan bijvoorbeeld de Westminster Confessie en ook de Ierse artikelen.

Men kan de verkiezing "a priori" aan de orde stellen. Dat betekent dan dat men uitgaat van de verkiezing, als een beheersend leerstuk; het stempelt al het overige. Er is ook een andere methode, namelijk die van het "a posteriori". De verkiezing komt dan aan de orde als vrucht van het geloof. Het beeld kan bekend zijn: wie op een smalle weg, aan beide zijden omgeven door diep water, in het nachtelijk duister wandelt, en een auto komt hem met grootlicht tegemoet, zou makkelijk te water kunnen geraken. Hij wordt verblind door de felle koplampen. Maar komt de auto van achteren op de wandelaar aan, dan wordt juist het tegendeel bereikt: de weg wordt verlicht en men wordt zodoende juist bewaard voor ongelukken. Zo behandelen velen de verkiezing a posteriori, van achteren komend. Niet verblindend! Nadat men gekomen is tot geloof en bekering. Als men echter de lijn a posteriori te ver doortrekt, verliezen we de balans. Dat gebeurt als men dogmatisch de verkiezing een plaats geeft in de leer der verlossing. Het maakt verschil of de verkiezing of de raad Gods aan de orde komt in het deel over de verlossing, of in de Godsleer. Het laatste vinden we in de dogmatiek van van Genderen en Velema. Zij spreken hiermee uit dat de verkiezing voorafgaande aan de verlossing behandeld dient te worden.

Olevianus en Ursinus waren duidelijk theologen, die de verkiezing niet op de voorgrond plaatsten en er ook niet mee begonnen. Zelfs lijken zij het Goddelijk welbehagen te ver buiten de horizon te houden. Dit is te sterk gezegd, omdat toch, zonder het woord te noemen, de verkiezing wel als bepalend wordt geleerd in ons leerboek, tussen allerlei delen in. Zakelijk komt u het steeds weer tegen.

Dordrecht

Naast de Catechismus is misschien om deze reden aandacht gegroeid voor de Dordtsche Leerregels. En dat lijkt me een goede zaak. Want in de gemeente leven juist veel vragen rond de uitverkiezing. Belangrijke vragen, die vanuit Heidelberg maar weinig aandacht zouden

kunnen krijgen, terwijl Dordt daar juist heel sterk op ingaat. Wie goed luistert naar preken over de Leerregels, kan veel onderwijs ontvangen over de uitverkiezing. Ook de Leerregels beginnen weliswaar met de verkiezing in hoofdstuk 1, voorafgaande aan de leer der verlossing, maar in het eerste hoofdstuk gaat dan toch de prediking van de beloften aan het noemen van de uitverkiezing vooraf. Reeds direct wordt een zondaar, ook een dogmatisch zondaar met een orthodox gewaad, van het rustbed van de lijdelijkheid gejaagd, om te vernemen dat het ongeloof de eigen schuld van de mens is.

Er is veel meer te noemen, waaruit blijkt dat de verkiezing geen "verschrikkelijk besluit" mag worden voor de gemeente.

Nu moeten we oppassen dat we niet allerlei redenen zoeken om aan de klem van de verkiezing te ontkomen. In dat geval zegt men: denk er maar niet aan! Want deze zaak behoort tot de verborgen dingen. Dat is waar. Toch is de verkiezing als geloofsstuk juist wél openbaar. Er mag niet over gezwegen worden. Juist door te zwijgen hierover zullen velen temeer vastlopen met de uitverkiezing. Laten de vragen eerlijk behandeld worden. Laat de verkiezing dus ook gepreikt worden. Paulus sprak er ook over en dan vooral vanuit de zekerheid (Efeze 1).

Hoe deden de Dordtsche vaders dat dan? Ik noem enkele dingen. Ik schreef zo-even dat in hoofdstuk 1 de verkiezing wordt voorafgegaan door de prediking van het welmenend evangelie. Maar eigenlijk is dat niet absoluut zo, want het allereerste begin van hoofdstuk heeft betrekking op het feit dat de gehele wereld voor God verdoemelijk is. Dat is een wezenlijk begin. Wie dat echt goed leert verstaan, gaat al direct het wonder van de verkiezing opmerken. God doet niemand ongelijk als Hij het gehele menselijke geslacht in de zonde en de vervloeking zou laten. Hebt u dat al eerlijk mogen erkennen? Hebt u de Heere reeds gerechtvaardigd in Zijn recht? Hoe radicaal worden we hier op onze plaats gezet. In uw beste momenten zult u dat toch moeten erkennen dat u al uw rechten kwijt bent?

Dan begrijpt u ook wel dat elk verzet tegen de verkiezing uitgaat van de eigen rechten van de mens. Hebt u meer verdiend dan zonde en vloek? Hebt u de Heere aan u kunnen verplichten door uw goede werken en geloof? Voelt u de verkiezing als onrecht aan, omdat God een mens veroordeelt, bij voorbaat, tot de dood? Zo hebben velen altijd wel gedacht; u en ik ook wel, en misschien bij tijden nog wel. God zou u geen ongelijk doen, u die elke dag van uw leven hebt

gekozen tegen God, u die Hem alle dagen verworpen hebt met een hardnekkige tegenstand.

Ik hoop dat u hiervoor gevallen bent, voor de eerste aanzet van Gods heilig recht. En juist dán zal de verkiezing een groot wonder worden. Het zal een wonder zijn dat daarna toch gesproken wordt over de liefde Gods in Christus en over de prediking van het evangelie tot alle mensen. "Opdat de mensen tot het geloof gebracht worden..." Daar gaat voor een overtuigd zondaar de deur open. En juist door deze volgorde zal die liefde Gods aanbeden worden, als onverdiend en zelfs niet begeerd.

Wie zo aan de hand van dit belijdenisgeschrift zich mag laten leiden, gaat meer en meer troost vinden in het denken en spreken over de verkiezing.

Dat gebeurt ook als er gesproken wordt over de verkiezing in Christus. Hij is de spiegel der verkiezing (Calvijn). Men bracht vroeger vaak bij bovenhuizen aan de straatkant een spiegeltje aan, zodat de bewoners van binnen konden waarnemen wat er achter hen op de straat gebeurde. U kunt ook denken aan de spiegel in uw auto. U zou zonder die spiegel helemaal niets kunnen zien van wat er achter u gebeurt en dat zou gevaar opleveren. Dankzij de spiegels kunt u echter zien wat achter u gedaan wordt. Dat verhoogt de veiligheid.

Zonder Christus bekijken we ons op de

verkiezing. Buiten Hem om is er geen enkele troost. Hij verklaart de verkiezing en Hij leidt ook heen tot de verkiezing. Niet eerst de verkiezing en daarna Christus, maar eerst Christus en daarna en in Hem de verkiezing. Dan is de schrik er echt uit. Als Profeet onderwijst Hij in de weg der verlossing, ook dus in de verkiezing.

Hebt u zo mogen luisteren naar de prediking van de Dordtsche Leerregels? U hebt ongetwijfeld daarover wel eens horen preken. U hebt er misschien ook wel eens van wakker gelegen? Men heeft destijds in Dordt veel pastoraal licht ontvangen in deze dingen en dat licht hebben wij ook nu nog nodig.

Om al deze redenen verdienen bij tijden de Dordtsche Leerregels onze aandacht. Men wordt daardoor teruggeleid tot het hart van het evangelie. Door deze preekstof ontkomen we aan de verkeerde mondigheid van de moderne mens, die alles in eigen hand wil houden. Verder worden er allerlei geestelijke raadselen tot een oplossing gebracht, als we geestelijk verstaan wat de Heere hier bedoelt. Er is geen aanleiding voor wanhoop, geen grond voor zorgeloosheid, maar wel een oorzaak van roem in de vrije genade van de Heere. Er is een vast gebouw, opgetrokken naar een gemaakt bestek, en dat gebouw wankelt en wijkt nimmer.

P. Roos

VRAGENRUBRIEK

Een familieprobleem.

In een zekere familie doet zich het volgende probleem voor: een getrouwde vrouw heeft haar man verlaten en is een relatie met een andere man aangegaan. Haar kerkenraad heeft haar daarom onder censuur geplaatst. Zij heeft de relatie met de tweede man verbroken, maar weigert om terug te gaan naar haar wettige man. De vraag is nu hoe haar familie op deze dingen moet reageren.

Dit is een vraag van een heel andere orde dan de vragen van de laatste tijd. Maar dat geeft niet, we zullen ook op dergelijke problemen proberen in te gaan. Ik hoop dat de vraagsteller zich herkent in deze vraag en, wat belangrijker is, geholpen zal zijn door het antwoord. En met de vraagsteller anderen ook.

Om tot een juist antwoord te komen is eigenlijk meer kennis van de achtergrond van deze situatie nodig. Namen, personen, achtergronden, meer gedetailleerde gegevens heb ik niet. Daarbij komt nog de vraag of er geen professionele, maatschappelijke hulpverlening

moet plaats vinden! Toch vind ik deze vraag geschikt voor ons blad om te beantwoorden. We kunnen er immers echt wel iets van zeggen dat van belang is.

Dat de kerkenraad deze vrouw onder censuur heeft geplaatst, is bedoeld om de vrouw te waarschuwen en terug te manen naar de weg die de Heere welbehagelijk is. Censuur is immers bedoeld om terug te trekken naar de Heere en Zijn Woord. Het is de verantwoordelijkheid van de ambtsdrager dat de betreffende persoon dat ook als zodanig zal ervaren. Iemand onder de tucht wordt de toegang tot Gods huis niet ontzegd. Laat dat duidelijk zijn! Er is niemand gerechtigd om wie dan ook de toegang tot Gods huis te ontzeggen. Als de man of vrouw die onder censuur staat zelf de kerk verlaat, is dat zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. Het is tevens verkeerd, want bij het afleggen van geloofsbelijdenis werd beloofd dat we ons aan de tucht zouden onderwerpen. Maar de deuren van Gods huis blijven open. Ook al hebben we géén openbare zonde begaan, dan zijn we óók onwaar-

dig om een plaatsje onder Gods Woord te mogen innemen. Laten we dat goed bedenken.

Welnu, als dit dan de handelwijze van de kerk is, dan moet die van de familie zich naar mijn inzicht in dezelfde lijn bevinden. Dat betekent twee dingen. Ten eerste dat we ons familielid de deur niet mogen weigeren. We zijn immers niet beter dan hem of haar? Ik denk nog met afschuw aan die 'vader' die geen enkel contact met zijn zoon meer wilde, nadat die had bekend gemaakt homo te zijn. Zelfs het verzoek van de zoon, toen die doodziek op zijn sterfbed lag, om een ontmoeting met zijn vader, werd kort en krachtig afgewezen! Dat is stenen werpen, terwijl je zelf ook verwerpelijk bent! Wat is een dosis zelfkennis toch een grote en onmisbare zegen!

Maar het tweede is, dat we, net als de kerk, ons wel van het verkeerde gedrag van ons familielid moeten distancieren. In die zin dat we hem of haar op het verkeerde en onbijbelse gedrag moeten wijzen. Maar dan ook weer op een liefdevolle wijze. De ander moet weten dat hij bij u welkom is, al weet hij ook heel goed uw mening.

Als de ander weet hoe u erover denkt, hoeft dat niet te pas en te onpas herhaald te worden. Laat integendeel de ander eens aan het woord. Probeer te

luisteren naar het verhaal. Stel u liefdevol op. Een veroordelende houding zal het hart van de ander ook hard maken, terwijl de liefde het hardste hart verbreken kan.

Bovendien zal de liefde tot de ander die een verkeerde weg ging u op de knieën brengen om voor hem God te vragen. Als we de ander slechts veroordelen, staat hoogmoed ons in de weg en zullen we voor die ander niet gaan bidden. Dan hebben we hetzelfde over ons als de farizeër in de tempel die ook niet bad om de bekering van die tollenaar, maar God dankte dat hij niet zo slecht was als die tollenaar!

Wat hebben we de Geest van Christus toch nodig om enerzijds de zonde te veroordelen, allereerst die van ons zelf en dan vervolgens die van een ander, maar om anderzijds ook de zondaar niet te verwerpen. Laat ons niet in Gods stoel gaan zitten! De Heere Jezus verachtte de Samaritaanse vrouw ook niet. Hij zei haar zelfs het levende water toe! Maar Hij stapte niet over haar zondig leven heen. Haar zonde werd nauwkeurig bij de naam genoemd. In die weg werd het haar tot schuld. En o, op dat plekje te mogen komen! Dat mogen we de betreffende persoon en onszelf wel toewensen.

K. Hoefnagel

KRINGGEBED.

Overgenomen uit het kerkblad van Werkendam

Al geruime tijd ligt op mijn bureau een vraag of ik iets wil schrijven over het 'kringgebed'. Deze vraag is in het vorige winterseizoen op de lidmatenkring naar voren gekomen. Later kwam deze vraag via een andere weg naar me toe. Jongeren die een studie op een HBO of universiteit gaan volgen en tijdens het schooljaar aansluiting zoeken bij een christelijke studentenvereniging, worden vaak ook gevraagd om in een kringgebed te participeren.

Naast het onderzoeken van Gods Woord, wordt er ook gebeden en vaak gezongen. Op zichzelf genomen is hier helemaal niets mis mee. Integendeel, het is juist goed om alleen of gezamenlijk Gods Woord te bestuderen en daarover met elkaar door te spreken. Het is ook goed om dit samenzijn met gebed te openen en af te sluiten. Geldt immers niet bij alle momenten wanneer Gods Woord wordt geopend, persoonlijk of gezamenlijk, dat de Heere zelf door Zijn Geest onze harten en ogen voor Zijn Woord moet openen, opdat wij de Schriften zouden lezen overeenkomstig de wil des Heeren?! Het is ook goed wanneer tijdens dit samenzijn persoon-

lijke zorgen, moeiten of vreugden, of andere zaken die de mensen beweegt in het gebed aan de Heere voor te leggen. Het kan zijn dat vrienden of vriendinnen met wie wij onze dagelijkse en geestelijke moeiten en zorgen delen, deze zorgen tijdens gezamenlijke bijeenkomsten voor de Heere willen neerleggen. Wat is er beter om ook zo de vriendschap op een geestelijke wijze te onderhouden en te beoefenen?

Echter dit alles is nog geen kringgebed. In de praktijk ziet een kringgebed er als volgt uit. Tijdens het onderling samenzijn zit men doorgaans in een kring of rondom de tafel gegroepeerd. Wanneer het moment daar is dat het gebed placht te geschieden, gaat niet één namens allen in het gebed voor, maar opent de eerste van de kring het gebed en wanneer hij/zij zijn/haar gebed heeft beëindigd, wordt er geen 'amen' gezegd, maar valt er een korte stilte, waardoor de volgende weet dat het zijn/haar beurt is en het gebed voortzet. Op deze wijze gaat men de kring rond, totdat de laatste aan de beurt is en het gebed met 'amen' beëindigt. Het kan ook zijn dat iemand tijdens het kringgebed de leiding houdt

en op de momenten van stilte de naam van de volgende persoon noemt, zodat hij/zij weet, dat het zijn/haar beurt is. Opnieuw sluit de laatste het gebed met 'amen' af.

Wat moeten we hiervan zeggen? Zo op het eerste gezicht kan het verschillenden onder ons aanspreken. Voorop gesteld dat alles met orde en stichting verloopt (de eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat dit vaak niet het geval is) is er niets mis mee. De nadruk op het gezamenlijk bidden, de onderlinge eenheid en band die wordt ervaren, de wijze waarop een hechte vriendschap wordt onderhouden, het zijn dingen die in deze tijd van vereenzaming en individualisering erg aanspreken. Trouwens het gaat toch uiteindelijk alleen maar om *de vorm*? De inhoud van het gebed is natuurlijk hetzelfde als men vanouds gewoon is en op zondag in de kerk verneemt, maar de vorm verschilt.

Wat zegt de Bijbel over 'gebedskring'? Wie de concordantie pakt en het woord 'kringgebed' in de Bijbel wil opzoeken, komt er al snel achter dat dit woord niet in Gods Woord voorkomt. Eenvoudigweg omdat de Bijbel dit woord niet heeft en het verschijnsel 'kringgebed' in de tijd van de Bijbel ook niet voorkwam. Moeten we dan meteen de conclusie trekken dat het dan dus ook wel mag? Het staat niet in de Bijbel, het staat ook nergens dat het verboden is, *dus* wat is er op tegen? We hebben het uiteindelijk toch alleen maar over de vorm? Eerlijk gezegd vind ik zo'n manier van omgaan met de Bijbel en een tere zaak als het gebed erg goedkoop. Zeker, ook ik weet dat we anno 2006 met onderwerpen worden geconfronteerd, die niet in de Bijbel voorkomen en wel om een bijbelse bezinning vragen. De antwoorden op deze vragen kunnen binnen de kerk onderling verschillen. Wie denkt dan niet aan de enorme opgang van de communicatiemogelijkheden, internet, etc.? Echter met het gebed ligt dit wel even anders. Direct na de zondeval lees ik al over het publieke en gezamenlijke gebed (Gen 4:26). Het gebed is niet alleen de adem van de ziel, maar door alle tijden, culturen en plaatsen heen de taal van het hart tot de levende God. Het verbindt mensen in hun gezamenlijke omstandigheden met elkaar en verbindt hen gezamenlijk aan Gods genadetron. De Bijbel staat boordevol van gebeden, aanwijzingen aangaande de inrichting van het gebed, het voorgaan in de gebeden, de rolverdeling van het ambtelijk gebed binnen de gemeente, enz. Ook in de tijd van de Bijbel kwam men in onderlinge groepen en bijeenkomsten in groter en kleiner verband bijeen. Keer op keer treedt er iemand naar voren, die

namens de anderen als voorspreker fungeert. Ook tijdens de dagen van en de nadagen van Pinksteren valt het op dat het gezamenlijk bidden, altijd onder leiding van een voorganger plaatsvindt. (Ik plaats hier even een kanttekening: het bidden in de gemeente en in het gezin, behoort een afspiegeling te zijn van de verhouding tussen Christus en Zijn gemeente. Hij is haar Voorbidder, zo ook de ambtsdrager en de vader en moeder die binnen het gezin het ouderambt bekleeden, behoren in hun voorgaan in de gebeden dit Beeld van Christus te vertonen. Zij behoren hun kinderen in de gebeden voor te gaan.) In de Bijbel sluit het elkaar dus niet uit: het gezamenlijk gebed bij monde van één persoon. In de Bijbel vindt een gemeenschappelijk gebed altijd plaats bij monde van één persoon, die het gebed opent en afsluit. In het licht hiervan moeten we de vraag omdraaien. Wanneer in de Bijbel nu zoveel over het gebed staat (vorm en inhoud), is het dan nog nodig om eeuwen later hieraan iets toe te voegen? Heeft de Heilige Geest met betrekking tot het gebed soms nog iets vergeten? Heeft de Heere misschien iets over het hoofd gezien, namelijk een kringgebed, dat wij nu anno 2006 nog missen en voor het gebedsleven en het geestelijke leven zo hard nodig hebben?

Maar goed, denkt iemand bij zichzelf, stel nu eens dat 'het kringgebed' een uitvinding van mensen is, wat is daar dan op tegen? Er zijn wel meer uitvindingen van mensen, die niet direct in de Bijbel zijn terug te vinden en toch een plaats in de christelijke traditie hebben gekregen. Wel ik denk dat we dit eerst maar eens gezamenlijk moeten constateren: het kringgebed is een uitvinding van mensen. Hiermee zeg ik helemaal niets over de persoonlijke genadestaat van deze mensen. Sterker nog, ik wil ook nog wel met de opmerking meegaan, dat ook kinderen des Heeren het kringgebed beoefenen. Maar dan nog blijft onze constatering staan: het kringgebed is een uitvinding van mensen, zelfs al zijn het mensen met een ander leven. Echter, juist bij dit menselijke heb ik een aantal kritische vragen. Laat ik een praktijkvoorbeeld geven om dit duidelijk te maken. Enkele jaren geleden begon een jongere uit één van onze gemeenten aan een HBO-studie op de Christelijke Hogeschool te Ede. Het is algemeen bekend dat op deze school een sterk evangelische stroming aanwezig is, die de laatste jaren alleen maar aan invloed heeft gewonnen. (De eerlijkheid gebiedt ons om te zeggen dat het kringgebed via de Evangelische Beweging in de Gereformeerde Gezindte terecht is gekomen.) Deze jongere werd door haar

klasgenoten uitgenodigd om in hun studentenkring te participeren. Naast allerlei leuke activiteiten, deed men ook aan gezamenlijke bijbelstudie en was er een gebedskring in de vorm van een kringgebed. Ook zij werd geacht hieraan deel te nemen, maar ze weigerde het. In eerste instantie dacht men dat dit vanuit schroom was, maar toen men haar na verloop van tijd de vraag opnieuw stelde, weigerde ze weer. Waarom? 'Wel', antwoordde ze, 'wanneer ik in de kring als vierde of vijfde aan beurt ben, zou ik dan niet mijn uiterste best doen om nog mooier en beter te bidden dan de voorgaande personen?!' Ik denk dat deze rake en nuchtere opmerking van een jongere een schot in de roos is. Zij wilde niet meedoen, omdat ze bang voor zichzelf is. Juist de vorm van een kringgebed bood haar niet meer de bescherming, die wij allemaal tijdens ons bidden nodig hebben. Zelfbescherming voor ons hoogmoedige hart tijdens ons gezamenlijk gebed door middel van een bijbelse orde en structuur. Versta mij goed, ik sta hier niet boven. Wie heeft niet last van hoogmoed juist tijdens het openbare en publieke gebed? Welke dominee voelt zich niet gestreeld, wanneer mensen hem bedanken voor het 'fijne gebed' of 'de warme en persoonlijke voorbede'? Wie zegt soms niet met een voldaan gevoel 'amen', wanneer het gebed 'makkelijk' mocht plaatsvinden. Alsof onze fijne gevoelens gelijk staan aan de werkingen van Gods Geest! Wat een hoogmoed! Wie voelt dezelfde gedachten niet boven komen, wanneer hij een ander hoort bidden? Zit heimelijk te luisteren of hij hem of haar niet kan corrigeren? Voelt zich in zijn eigen eer aangetast wanneer een ander beter en mooier kan bidden kan hij zelf? Hoogmoed! Tegen deze achtergrond stel ik dan ook dat een kringgebed schadelijk is voor mijn en uw geestelijk leven.

Echter er is nog een vraag die ik in dit verband wel aan de orde wil stellen. Vanwaar komt onder ons in deze tijd de behoefte aan een kringgebed? Heeft ons godzalig voorgelicht het nu altijd verkeerd gedaan, toen men elkaar bij tijd en wijle opzocht om rondom de keukentafel of bij de houtkachel met elkaar over het geestelijk leven door te spreken? Ook toen werd er in de onderlinge ontmoetingen gebeden. Niet door iedereen, aangezien niet een ieder de vrijmoedigheid had om in het gebed voor te gaan, maar men deed het eenvoudig, schuchter en ootmoedig. Waarom moet de vorm van het gezamenlijk gebed nu opeens anders? Zien we het vandaag soms beter dan ons voorgelicht? Hoe komt het dat ik een gevoel van schuld en tekort krijg (het is me ook wel

eens aangepraat), wanneer ik niet aan een kringgebed wil deelnemen, terwijl anderen dit juist als een 'verrijking' van hun geestelijk leven beschouwen? Op zo'n moment praten we toch niet meer over een bijzaak, als zou het alleen maar de vorm betreffen en niet de inhoud! Wie de link legt van een kringgebed naar de geestelijke gevoelens en ervaringen tijdens dit gebed, spreekt op dat moment toch echt over het hart van de bidder en de inhoud van het gebed zelf. Op dat moment gaan de wegen wel uiteen en kunnen we niet meer gezamenlijk door dezelfde deur die tot de binnenkamer leidt. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken, dat onder andere de opkomst van het kringgebed gelijke tred houdt met een toenemende verschraving van het geestelijk leven onder ons. Juist door de fixatie op het gezamenlijk beleven, het gezamenlijk ervaren en het samen delen van de godsdienstige gevoelens tijdens onderlinge ontmoetingen, wat in onze ervaringscultuur hoogtij viert en in onze gemeente en de anderen gemeenten in ons dorp opkomt, wordt de aandacht verlegd naar de vrome mens met zijn godsdienstige ervaringen en komt de bijbelse aandacht voor de noodzaak van de persoonlijke doorwerking van Gods Geest in het hart van de goddeloze met zijn arglistig hart steeds meer op de achtergrond te staan, ja gaat het ten koste van het werk van de Heilige Geest. Dit baart mij echt zorgen. Waarom blijven we niet gewoon die we moeten zijn: bijbels nuchter en eenvoudig?

C.P. de Boer.

ZENDINGSMIDDAG

Op D.V. 10 februari aanstaande hoopt de zendingscommissie van de Chr. Ger. Kerk te Werkendam de klassicale zendingsmiddag voor de classis Dordrecht te organiseren. Het thema zal zijn "De velden zijn wit om te oogsten" en de middag zal in het teken staan van Zending en Evangelisatie. Ds. Van der Zwan uit Sliedrecht en Evangelist Bor uit Gent hopen hierover te komen spreken. Ze zullen beiden ook een invulling geven aan het kinderprogramma dat tegelijk plaats vindt. De middag zal verder worden ingevuld met twee korte orgelconcerten, verzorgd door onze organisten. En in de pauze zullen, naast een koffie stand, door een aantal zendingscommissies uit de classis stands worden bemand, waarin spullen worden aangeboden en activiteiten worden gedaan, die het zendingswerk van onze kerken kunnen steunen. De middag begint om 13.45uur en is om 16.30uur afgelopen.

FUSIE ZONDAGSSCHOLEN- BOND MET LCJ

In de achterliggende vier jaar zijn er besprekingen geweest tussen de zondagsscholenbond en het LCJ. Tijdens deze besprekingen is er uitvoerig gesproken over alle facetten van het zondagsschoolwerk. Er is ruime aandacht besteed aan het feit hoe de zondagsscholenbond het beste dienstbaar kan zijn aan de zondagsscholen.

Tijdens deze gesprekken werd zowel van de zijde van de zondagsscholenbond, als van de zijde van het LCJ steeds duidelijker gevoeld dat, om optimaal te functioneren, een integratie van de zondagsscholenbond in het LCJ de beste weg zou zijn. Dit voorstel is aan de zondagsscholen voorgelegd, met de vraag of zij hier hun toestemming aan konden verlenen. Op de jaarvergadering van de zondagsscholenbond op 13 mei 2006 werd door de zondagsscholen unaniem toestemming verleend tot een integratie met het LCJ. Op de Algemene Ledenvergadering van het LCJ op 18 mei 2006 werd eveneens door alle leden unaniem toestemming verleend tot integratie. Dat heeft tot gevolg gehad dat per 1 januari 2007 de zondagsscholenbond volledig is geïntegreerd in het LCJ. Wel zal het zondagsschoolwerk een duidelijke 'poot' zijn binnen het LCJ. Twee bestuursleden van de zondagsscholenbond zullen functioneren als adviseurs van de zondagsscholen binnen het LCJ. Dit zijn: Ds. H. Polinder en br. H.M. Kroon.

Vanaf 1 januari 2007 fungeert jeugdwerkadviseur (JWA) Lia Romeijn als aanspreekpunt voor de dagelijkse gang van zaken.

Met de fusie van de zondagsscholenbond binnen het LCJ zijn ook alle ringen opgeheven. Wel is er in elke regio een contactpersoon benoemd. Deze contactpersoon houdt contact met de zondagsscholen en geeft zijn bevindingen weer door aan de adviseurs van de zondagsscholen.

Voor de plaatselijke zondagsscholen verandert er niets.

In plaats van de Ringvergaderingen zijn Kadervormingavonden (KAVO) gekomen. In het achterliggende jaar zijn er al een aantal avonden geweest.

Wij hopen dat onder de zegen des Heeren het zondagsschoolwerk ook binnen het LCJ zijn voortgang zal mogen hebben. Dat jonge kinderen gewerkt door de Heilige Geest mogen gaan zien dat de Heere het zo waard is om gediend te worden.

H.M. Kroon, secr.

BOEKBESPREKING

Een lied in de levensavond, dr. W.H. Velema, gebonden, 140 blz., €12,50, 2e druk, Uitgeverij Groen, Heerenveen. Het keurig uitgevoerde boekje bevat meditatieve gedachten over Psalm 71. De dichter van Psalm 71 ziet terug op zijn leven als hij oud geworden is. De zorgende Hand des Heeren heeft hij in zijn leven ondervonden. Dat geeft verwachting voor de toekomst. Vers voor vers wordt Psalm 71 besproken. De stukjes zijn betrekkelijk kort. Ieder hoofdstukje biedt voor de ouderen stof tot overdenking.

Cornelis Lambregtse, In Zijn arm de lammeren, 12e druk, gebonden, 352 blz., €19,95, Uitgeverij Hardeman, Ede, ISBN 90-76430-42-X. Het boek verscheen voor het eerst in 1971. Het voorziet dus blijkbaar in een behoefte en wordt graag gelezen. Het boek gaat over Fransje Westrate die samen met zijn ouders, broers en zussen woont in een dorpje in Zeeland. Het gezin behoort tot de wat armere klasse en moet hard werken om rond te kunnen komen. Fransje is op zijn manier bezig met de dingen van Gods Woord en stelt indringende vragen aan zijn moeder. Het boek is geschreven vanuit het perspectief van een klein kind dat niet alles begrijpt, maar wel veel opmerkt en over veel dingen nadenkt. Het boek laat zien dat de Heere ook werkt in de harten en levens van jonge kinderen.

Ds. G.M. de Leeuw, Onveranderlijke liefde, 190 blz., gebonden, €16,75, Uitgeverij De Ramshoorn, Goes, ISBN 90-76466-49-1. Ds. de Leeuw is predikant van de Gereformeerde Gemeenten. Hij heeft in Barneveld gestaan, daarna in Lethbridge (Canada) en is nu predikant in Rock Valley (Amerika). In dit boek zijn tien preken opgenomen die ds. de Leeuw heeft gehouden in verschillende plaatsen in Nederland. Het voorwoord van ds. de Leeuw besluit met deze woorden: 'O. bidt nog om Zijn genade. Het is nog te verkrijgen om niet. Er blijft, waar nu op de wereld alles zo verdeeld is, slechts een Kerk over. Dat is die gemeente waarvan Jezus Christus het Hoofd is, en die dan vergaderd uit alle natiën, geslachten, volken en talen, God Drie-enig eeuwig zal loven en prijzen.'

In de leer bij Luther, Hervormd en luthers in dezelfde kerk, red. drs. P.J. Vergunst, Uitgeverij Groen, Heerenveen, Artiosreeks, paperback, 98 blz., €12,50, ISBN 90-5829-718-7. Dit boekje is uitgegeven in samenwerking met de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland. Sinds de vorming

van de Protestantse Kerk in Nederland, 1 mei 2004, behoren hervormden, gereformeerden en lutheranen tot dezelfde kerk. Vanwege deze kerkelijke ontwikkelingen was het nodig opnieuw positie te bepalen ten aanzien van het denken en belijden van Luther. Daarom verschenen er tien artikelen in "De Waarheidsvriend", de wekelijkse uitgave van de Gereformeerde Bond. In deze artikelen komt aan de orde wat wezenlijk is voor de theologie van Luther. De bijdragen in "De Waarheidsvriend" zijn in dit boekje gebundeld. Van prof. Dr. W. Verboom is een bijdrage over de Kleine en de Grote Catechismus van Luther toegevoegd waarin als conclusie wordt weergegeven dat er naast verschillen een grote mate van overeenstemming is met de Heidelbergse Catechismus. In de beide leerboeken van Luther vinden we een weerspiegeling van de geloofsinzichten van Luther. We lezen op blz. 79 "Er is onmiskenbaar een heilsordelijke lijn te ontdekken in zijn uiteenzettingen. De wet heeft de functie om de mens aan de zonde te ontdekken, waarna in het Evangelie de vrijspraak mag worden ontvangen." Op blz. 55 worden bij de Leuenberger Konkordie vraagtekens geplaatst: "Zal de Leuenberger Konkordie nu de oplossing bieden? De controverse uit de zestiende eeuw met betrekking tot het avondmaal komt niet ter sprake. Over de wijze waarop Christus tegenwoordig is en ook over het werk van de Heilige Geest die de gemeenschap met Christus tot stand brengt, wordt niet gesproken. Helaas moeten we zeggen dat de formuleringen in de Konkordie theologisch versluiert werken. Het mist de diepte die past bij de samenhang van leer en vroomheid." Het boekje bevat niet alleen bijdragen uit de kring van de Gereformeerde Bond. De lutherse hoogleraar dr. P.J. Boendermaker geeft commentaar op de inhoud van de gepubliceerde artikelen. In kort bestek komt veel aan de orde: ondermeer de rechtvaardiging door het geloof, het gezag van de Schrift en de gedachten van Luther over de Joden. Omdat dit laatste nogal in de belangstelling staat willen wij enkele dingen hieruit doorgeven. Op blz. 46 en 47 van dit boekje wordt door dr. P.F. Bouter geschreven: "Toch blijft een aantal uitspraken van Luther, en vooral zijn oproep aan de overheid tot maatregelen tegen de Joden teleurstellend, ja soms schokkend. Luther, de grote man Gods, zo door de Heilige Geest gebruikt om een stroom van genade over Europa te brengen: hoe kan dit? Nu leert ons het Evangelie al dat ook mensen die van God grote genade hebben gekregen, zich vanuit zwakheid kunnen vergissen (bijvoorbeeld Petrus). Is daarmee alles gezegd? Wel veel, maar

niet alles. We moeten ons realiseren dat wij na de Tweede Wereldoorlog leven en daardoor de uitspraken van Luther anders en erger aanvoelen dan ze in werkelijkheid zijn geweest. Want wat is er gebeurd? De harde toon van de laatste geschriften van Luther is vlak voor de Tweede Wereldoorlog door de nazi-propaganda naar voren gebracht. Men gebruikte Luthers uitingen over de Joden om de eigen racistische visies ingang te laten vinden bij het Duitse volk. Dat dit misbruik is, moge duidelijk zijn. Luther zocht de bekering van de Joden, de nazi's zochten de vernietiging van de Joden. Luther hoopte dat ze het eeuwige leven zouden vinden, de nazi's wensten dat ze alle leven zouden verliezen. Luther bezag hen geestelijk vanuit Christus. De nazi's bezagen hen vanuit een rassenleer, met een antichristelijke instelling. Het wordt wel eens zo gezegd: Luther was anti-Judaïstisch (hij bestreed het Joodse verzet tegen de Heere Jezus) de nazi's waren antisemitisch (zij haatten het ras van het Joodse volk als zodanig). Het is belangrijk om dit onderscheid te maken, als we recht willen doen aan de feiten. Als wij Luther antisemitisch noemen, dan praten we eigenlijk achteraf de nazi-propaganda na! Dat doet groot onrecht aan wat Luther heeft gezegd en bedoeld.' Luther zag in zijn dagen de christenheid van drie kanten bedreigd: de opdringende Turken, die Europa Mohammedaans wilden maken, de paus, die de kerk in dwalingen

gevangen wilde houden en de Joden die Christus openlijk afwezen en de christelijke uitleg van het Oude Testament ondergroeven. Op blz. 48 lezen we "Als we dit gezegd hebben blijft staan dat verschillende uitspraken van Luther over de Joden beslist afgewezen moeten worden. Ook is duidelijk dat we na de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog heel nauwkeurig moeten zijn in ons spreken over de verhouding van

de christenen tot de Joden. Een christen zal in onze tijd altijd weer duidelijk moeten maken dat hij niets moet hebben van antisemitisme. Antisemitisme is een kwaad dat met wortel en tak uitgeroeid moet worden. Na Auschwitz moet het christelijke spreken over de Joden altijd laten uitkomen dat zij die rassentheorie hartgrondig afwijst als zijnde een groot kwaad."

Kadervorming LCJ

'Duivelse invloeden. . .'

Zoals gebruikelijk zullen we in februari en maart weer op vijf plaatsen zijn voor de kadervorming. In oktober en november 2006 stonden we stil bij 'de gaven van de Geest en kerkelijk jeugdwerk'. Deze keer een welhaast tegenovergesteld thema.

Duivelse invloeden. Ze zijn er heel openlijk in onze tijd, maar dat niet alleen. Paulus waarschuwt tegen de geestelijke boosheden in de lucht en dat geldt ook vandaag. Soms moet je elkaar wijzen op de slinkse manieren waarop de satan jongeren en ouderen bij God vandaan houdt. Soms ogenschijnlijk christelijk, maar vaak ook heel duidelijk, doet hij er alles aan om juist jongeren die op een cruciale leeftijd zijn, in zijn macht vast te houden en hen vijandig te maken tegen alles wat met God te maken heeft.

We hopen op leerzame, soms misschien confronterende, bijeenkomsten.

Datum (DV)

15 februari
20 februari
1 maart
6 maart
8 maart

sPlaats (CGK)

Urk (Pniël)
Siegerswoude
Bunschoten (De Fontein)
Noordeloos
Slidrecht (De Hoeksteen)

De avonden beginnen om 19.45 uur. Vanaf 19.30 uur is er koffie. Opgeven via kadervorming@lcj.nl. Meer info is te verkrijgen op www.lcj.nl of bij de jeugdwerkadviseurs.

Drempelvrije vakantie?

2 luxe drempelvrije vakantiehuizen onder 1 kap, 7 en 8 persoons. Per woning: 2 hoog/laag bedden, douche-brancard en tillift. Tevens voorzien van vaatwasser, magnetron, wasmachine en wasdroger. Incl. schoonmaakkosten, € 275,- tot € 695,- p.w.

Meer informatie / reserveren:
www.denoorderhoeve.nl

De Noorderhoeve gehandicapten accommodaties
Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel - 0222 31 89 06

Bungalowpark De Verrassing heeft een verrassende winteraanbieding.

U betaalt t/m wk 7 slechts € 119,00 per (deel)week!
Kijk eens op: www.deverrassing.com, of bel 0222 - 318 391.
Hartelijk welkom!

Avondrust
Rotterdam-
IJsselmonde
T. 010 - 482 90 28

Rehoboth
Rotterdam-
Alexanderpolder
T. 010 - 420 98 06

SGZZH

dáár voel

ik me thuis!

Zelfstandig wonen in een comfortabel 2- of 3- kamerappartement voor senioren?

Van harte welkom in de serviceflats Avondrust en Rehoboth! U woont hier zelfstandig, maar kunt natuurlijk ook gebruik maken van onze zorg- en dienstverlening. Een bijzondere meerwaarde is onze reformatorische identiteit. Kom zélf eens kijken!

Rondleiding? Meer informatie? Bel ons!